

به نام خدا

شفاعت از منظر حکمت متعالیه و وهابیت (ملاصدرا و ابن تیمیه)

مؤلف :

فاطمه راستی کردار

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: راستی کردار، فاطمه، ۱۳۶۲
عنوان و نام پدیدآور: شفاعت از منظر حکمت متعالیه و وهابیت (ملاصدرا و ابن تیمیه)/ مولف فاطمه راستی کردار.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۲۱۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۶۳-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: شفاعت- حکمت متعالیه - وهابیت - ملاصدرا - ابن تیمیه
رده بندی کنگره: PN۲۱۷۶
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۳۷
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: شفاعت از منظر حکمت متعالیه و وهابیت (ملاصدرا و ابن تیمیه)

مولف: فاطمه راستی کردار

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳

چاپ: زبرجد

قیمت: ۲۱۵۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۹۶۳-۳

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

تقدیم به:

تقدیم به محضر شفیع دو عالم حضرت فاطمه زهراء (ص) و کریمه اهل بیت

فاطمه معصومه (ص)

یا فاطمه اشفعی لنا فی الجنه.

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۹	اهمیت موضوع
۱۰	سابقه کتاب
۱۵	فصل اول: کلیات
۱۵	مقدمه
۱۶	تعریف شفاعت
۱۶	معنای لغوی
۱۷	تعریف شفاعت در اصطلاح
۱۸	اقسام شفاعت
۱۸	شفاعت تکوینی
۲۱	شفاعت تشریحی و اقسام آن
۲۳	شفاعت مؤثر در دنیا
۲۸	شفاعت اخروی
۳۴	شفاعت در آیات و روایات
۳۵	آیات نافی شفاعت
۳۵	گروه نخست
۳۵	گروه دوم
۳۸	گروه سوم
۴۰	گروه چهارم
۴۲	آیات مثبت شفاعت
۵۲	شفاعت در روایات
۵۲	الف) شفاعت کبری
۵۲	ب) شفاعت صغری
۶۳	دسته اول
۶۳	دسته دوم

۶۳	دسته سوم
۶۳	دسته چهارم
۶۳	دسته پنجم
۶۳	چگونگی تأثیر شفاعت
۷۳	شرط تأثیر شفاعت
۸۵	فصل دوم: شفاعت از دیدگاه ابن تیمیه
۸۹	تقریر دیدگاه ابن تیمیه
۹۱	شفاعت منفی
۹۱	شفاعت مثبت
۹۹	دلایل ابن تیمیه بر نفی شفاعت
۹۹	درخواست شفاعت شرک است
۱۰۰	شرک مشرکان به خاطر طلب شفاعت از بتها بود
۱۰۱	درخواست حاجت از غیر خدا حرام است
۱۰۳	درخواست شفاعت از مردگان لغو است
۱۰۵	بررسی دلایل و پاسخ به آن
۱۳۷	فصل سوم: شفاعت از منظر حکمت متعالیه
۱۴۱	تقریر دیدگاه
۱۶۷	دلیل عقلی بر شفاعت
۱۷۴	شبهات مربوط به اصل شفاعت و نقد آن
۱۸۹	فصل چهارم: مقایسه تطبیقی دو دیدگاه
۱۸۹	تفاوت در روش بیان عقاید
۱۹۰	در مراتب توحید
۱۹۵	در مسأله شفاعت
۱۹۸	تفاوت نگرش راجع به مسأله تأویل قرآن و تأثیر آن بر روی تفسیر
۲۰۰	تفاوت در گرایش تفسیری
۲۰۱	تفاوت در مبانی و روشهای تفسیری
۲۰۳	نظر ابن تیمیه راجع به فلاسفه
۲۰۴	نظر ابن تیمیه در مورد خاندان رسالت
۲۰۷	نتیجه گیری

۲۰۹	فهرست منابع
۲۰۹	الف) منابع فارسی
۲۱۱	ب) منابع عربی
۲۱۵	ج) مقاله:

مقدمه

مسأله شفاعت یکی از مباحث مهم و جنجال برانگیز در کلام اسلامی و مبحث معاد است که همواره ذهن متکلمان و اندیشمندان دینی را به خود مشغول ساخته است. این موضوع از آن نظر مهم و در خور توجه است که از سویی با مسأله توحید و از سوی دیگر با عدل الهی ارتباط نزدیک و تنگاتنگی دارد. این مسأله نیز مانند برخی دیگر از معارف بلند اسلامی با برخی پیرایه‌های غلط همراه شده است. عده‌ای به دلیل عدم فهم درست و یا مغرضانه اشکالاتی را در مورد اصل شفاعت مطرح نموده‌اند و عده‌ای دیگر چون این تیمیه حرانی دمشقی که وهابیت بیشترین تأثیر را از او گرفته است، هر چند از اساس منکر شفاعت نیست و خود به صورت خاصی از شفاعت معتقد است؛ اما طلب شفاعت از اولیای الهی را پس از فوتشان شرک می‌داند. بنابراین پاره‌ای از مسائل مهم و عمده که پیرامون شفاعت مطرح است بدین شرح می‌باشد: شفاعت چیست، اقسام آن کدام است؟ و چگونه با توحید سازگار می‌باشد؟

آیا شفاعت مستلزم تغییر اراده و علم الهی است؟ آیا شفاعت موجب تجربی مردم بر ارتکاب معاصی می‌شود؟ و آیا تبعیض میان مجرم‌ها، تبعیض ناروایی نیست؟ و مسائل فراوان دیگری که انسان را به تأمل وادار می‌دارد. ما در این پژوهش، در حد وسع و توانایی خویش سعی می‌کنیم به بررسی این مسائل پرداخته و به جمع آیات و روایات ظاهراً متناقض بپردازیم و با نگاهی دقیق‌تر، مسأله شفاعت و حقیقت آن را بر اساس ادله نقلی و همچنین اصول و مبانی فلسفی موجود در حکمت متعالیه بررسی نمائیم.

اهمیت موضوع

اهمیت و لزوم بحث در مورد شفاعت به آثار تربیتی فراوان و سازندگی آن باز می‌گردد و برداشتهای نادرست از شفاعت که بعضی گرفتار آنند، دلیل دیگری است که تبیین درست شفاعت را می‌طلبد تا مانع هر گونه برداشت سوء از این آموزه دینی شود. در حقیقت اعتقاد به شفاعت پدید آورنده امید در دل گناهکاران و مایه بازگشت آنان در نیمه زندگی به سوی خداوند است اگر حقیقت شفاعت درست مورد بررسی قرار گیرد، ملاحظه می‌گردد که اعتقاد به شفاعت اولیاء خدا نه تنها موجب جرأت و سرسختی بر انجام معصیت نخواهد شد، بلکه سبب می‌شود که فرد گناهکار دریابد که بعد از این نیز

می‌تواند سرنوشت خود را دگرگون سازد و اعمال گذشته‌اش به گونه‌ای نیست که برای او یک سرنوشت شوم قطعی و غیرقابل تغییر ساخته باشد، بلکه او به کمک اولیاء الهی و تصمیم راسخ خود بر اطاعت و فرمانبرداری از خداوند می‌تواند درهای سعادت را به روی خود باز کند.^۱ بنابراین سعی می‌کند تا اولیاء خدا را بشناسد و رابطه‌ای معنوی با آنان ایجاد کند و از فرموده‌ها و دستوراتشان پیروی نماید تا آنان نیز به واسطه تقریبشان به خداوند، او را شفاعت کنند.

ضرورت وجود امید در حیات انسانی و اثر سازنده آن در زندگی فردی و اجتماعی آن چنان روشن است که به هیچ استدلالی نیاز ندارد.

علاوه بر آن چه بیان گردید چون در عصر حاضر وهابی‌ها، به پیروی از عقاید ابن تیمیه، با فعالیتی گسترده به طرح شبهات فراوانی راجع به شفاعت دست زده‌اند، پژوهش در این زمینه ضرورت می‌یابد و تحلیلی درست از شفاعت می‌تواند ضمن زدودن ابهامات و شبهات، انسان را در مسیر تکامل روحی و معنوی قرار دهد.

سابقه کتاب:

شفاعت با آن که ریشه در عقاید دینی دارد ولی در میان اقوام و ملت‌هایی که حتی به هیچ یک از ادیان آسمانی هم ایمان نداشته‌اند؛ وجود داشته است. البته این تفکر در میان آنان بیشتر جنبه اخلاقی داشته و بر گرفته از اعتقاد به جهان دیگر و تأثیر آن بر روند زندگی این جهانی بوده است.^۲

یهودیان و مسیحیان نیز به شفاعت اعتقاد داشتند، البته قوم یهود به شفاعتی بی‌قید و شرط معتقد بودند، از نظر آن‌ها تنها انتساب به پیامبر موجب می‌شود آن پیامبر درباره اقوام و خویشان خود شفاعت کند. این پندار یهودیان مبتنی بر آن بود که خود را امتی برگزیده و ممتاز دانسته و لذا معتقد بودند تنها یهودیان به بهشت وارد می‌شوند و آتش هم تنها ایام معدودی آن‌ها را عذاب می‌کند. البته قوم یهود تنها درباره یهودیان چنین

۱. جعفر سبحانی، *شفاعت در قلمرو عقل، قرآن و حدیث*، چاپ اول، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۴، ص ۱۲.

۲. *دایره المعارف التشیع*، زیر نظر احمد صدر، حاج سید جوادی، بهاء‌الدین خرمشاهی، کامران فانی، ج ۱۰، تهران، نشر شهید